

становлення глобальної економіки та інформатизації суспільства. Економічний простір: Збірник наукових праць. № 170. Дніпро: ПДАБА, 2021. С. 83-87 URL: <http://prostir.pdaba.dp.ua/index.php/journal/article/view/911> (дата звернення: 25.11.2021).

2. Кун Т.С. Структура научных революций. Перевод с английского И.З.Налетова. T.S.Kuhn. The Structure of Scientific Revolutions. Chicago, 1962; М., 1975 URL: <http://www.psylib.ukrweb.net/books/kunts01/index.htm> (дата звернення: 22.11.2021).

3. Легенчук С.Ф. От парадигм Т.С. Куна – к научно-исследовательским программам И. Лакатоса : отечественные особенности и перспективы применения концепций философии науки в бухгалтерском учете. Аудит и финансовый анализ. 2009. № 6. С. 61–68. URL: <https://auditfin.com/fin/2009/6/Legencuk/Legencuk%20.pdf> (дата звернення: 23.11.2021).

4. Малюга Н.М. Бухгалтерський облік в Україні: теорія й методологія, перспективи розвитку: монографія. Житомир: ЖДТУ, 2005. 548 с.

5. Перспективи розвитку бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту в умовах інноваційних інформаційних технологій : монографія / Є. А. Карпенко, О. В. Карпенко, А. І. Мілька [та ін.]. – Полтава : ПУЕТ, 2021. 410 с. URL: <http://dspace.puet.edu.ua/handle/123456789/11475> (дата звернення: 21.11.2021).

УДК 657.1

Кононов Ігор Іванович,

аспірант,

Державний біотехнологічний університет,

м. Харків, Україна

ОБЛІК ГОСПОДАРСЬКИХ ОПЕРАЦІЙ ЗА ТРАНСФЕРТНИМИ ЦІНАМИ НА ЗАСАДАХ ТЕХНОЛОГІЇ BIG DATA

Стрімкий розвиток торговельного партнерства спрямований на розширення господарюючими суб'єктами обсягів зовнішньоекономічної діяльності (ЗЕД), інтеграції України у світовий економічний простір, підвищення ефективності економічного співробітництва між різними країнами світу. Основними завданнями обліку експортно-імпортних операцій є: формування і надання достовірної інформації про господарські операції, пов'язані з експортом та імпортом товарів для прийняття ефективних управлінських рішень; контроль за правильним оформленням документації; визначення фінансового результату від здійснення експортно-імпортних операцій; визначення сум курсових різниць та їх вплив на фінансові результати підприємства; формування достовірної інформації про стан розрахунків з іноземними покупцями та посередниками тощо [1, с. 135]. При цьому, однією з найменш досліджених ділянок обліку в сучасних умовах є облік товарних операцій за трансфертними цінами, яке необхідно виокремити в окреме завдання обліку ЗЕД. Використання трансфертного ціноутворення значно впливає на трудомісткість облікових робіт та ускладнює процес налаштування облікової системи, що потребує розширення кадрового складу бухгалтерії, та, відповідно, додаткових фінансових та матеріальних витрат, оскільки складність документування, обліку та формування звітності операцій за трансфертними цінами вимагає їх комплексної автоматизації.

Можливість застосування трансфертного ціноутворення, організації його багатосегментного аналітичного обліку, залежить від ступеня організації внутрішньо-корпоративної інформаційної системи, тобто необхідні потужні інформаційні засоби підтримки, подібні до систем класу ERP [2]. Як цілком слушно зазначає О. Муравський, значною перевагою ERP-систем є те, що і фінансова, і управлінська звітність складаються на основі однієї і тієї первинної інформації про трансфертне ціноутворення; інформація надходить в систему і обробляється в режимі реального часу, що сприяє прозорості роботи компанії і росту дисципліни співробітників, в той же час внутрішні потоки інформації скорочуються [3].

При здійсненні господарських операцій за трансфертними цінами такі функції, як облік і аналіз великих масивів інформації незамінні для кваліфікованого підходу до забезпечення належного рівня порівнянь, якості функціонального аналізу, уникнення податкових штрафів. В таких умовах найуспішніші компанії світу вкладають кошти у формування big data, аналітику і штучний інтелект.

Підтвердженням цьому є проведене дослідження NewVantage Partners «Дані та інновації: використання big data і штучного інтелекту для прискорення трансформації бізнесу», яке було здійснено з урахуванням відповідей керівників вищого рівня, що входять у топ організацій зі списку Fortune та показало, що 91,6% компаній збільшують обсяги інвестиції в big data та штучний інтелект, а 91,7% респондентів дотримуються думки, що такі інвестиції необхідні для конкурентоспроможності та гнучкості [4].

В інформаційну систему бухгалтерського обліку господарських операцій за трансфертними цінами доцільно впровадити технологію big data, яка дозволяє більш ефективно здійснювати наступні операції:

- по-перше, обробляти більші, у порівнянні зі «стандартними» обліково-аналітичними сценаріями, обсяги даних пов'язаних з розширенням діапазону інформації документації з трансфертного ціноутворення, особливостями обґрунтування цін та показників рентабельності, впровадженням в практику трансфертного ціноутворення концепції «ділової мети» тощо;

- по-друге, здійснювати обробку даних, що швидко надходять у дуже великих обсягах та постійно змінюються, що пов'язано з геополітичними відмінностями діяльності суб'єктів господарювання, задіяних в ЗЕД, діяльністю в умовах карантинних обмежень, виникненням екстраординарних витрат (пов'язаних з пандемією), які мають вплив на політику трансфертного ціноутворення;

- по-третє, в обліковій системі має бути налагоджена система обробки структурованих і мало структурованих даних паралельно і у різних аспектах, які мають вплив та встановлення трансфертних цін, порівнянність контрольованих та неконтрольованих операцій.

Впровадження технології big data в інформаційну систему бухгалтерського обліку господарських операцій за трансфертними цінами (ІСБОГОТЦ) дозволяє підвищити її якісні характеристики шляхом обґрунтування критеріїв

результативності за показниками набору даних 7V (volume – фізичний обсяг; velocity – швидкість приросту даних і необхідність їх швидкої обробки; variety – здатність обробляти дані різних типів; veracity – достовірність; value – цінність; variability – змінність; visualization – візуалізація), що візуально представлено на рисунку 1. Запропонований науково-методичний підхід до підвищення якісних характеристик інформаційної системи бухгалтерського обліку господарських операцій за трансфертними цінами, який ґрунтується на засадах технології Big data з використанням обґрунтованих критеріїв результативності за показниками набору даних 7V дозволяє інноваційно обробляти дані про трансфертне ціноутворення з розширеною системою аналітичних можливостей, ідентифікацією облікових характеристик великої кількості транзакцій та обсягів даних, обробляти та передавати за одиницю часу значно більше різноваріантної та неструктурованої інформації різноманітним стейкхолдерам, забезпечує якість та надійність облікової та податкової інформації, що сприятиме підвищенню цінності та вартості бізнесу та встановленню довіри з боку іноземних партнерів.

Рис. 1. Якісні характеристики інформаційної системи бухгалтерського обліку господарських операцій за трансфертними цінами за показниками набору даних 7V

Запропонований організаційно-функціональний підхід до розробки інформаційної системи бухгалтерського обліку господарських операцій за трансфертними цінами повинен сприяти налаштуванню простого і зрозумілого

інтерфейсу та збільшенню обсягів збереження облікових та податкових даних для формування різноманітної звітності, яка вимагається законодавством в сфері трансфертного ціноутворення.

Список використаних джерел:

1. Ковальчук С.Я., Колесник А.В., Турчик М.М. *Особливості обліку експортних операцій суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності. Науковий вісник Херсонського державного університету. 2017. Вип. 23(3). С. 135-139.*
2. Калініченко З.Д. *Особливості використання форм документального забезпечення трансфертного ціноутворення. Інфраструктура ринку. 2019. Вип. 28. С. 342-354*
3. Муравський О. *Розробка єдиної обліково-аналітичної системи трансфертного ціноутворення. URL: http://kafstat.at.ua/konferens2/muravskij_tezi.pdf*
4. New Vantage Partners. *Big Data Executive Survey 2017. Executive Summary of Findings. Big Data Business Impact: Achieving Business Results through Innovation and Disruption. New Vantage Partners LLC. 2017. 16 p.*

УДК 657.6:004

Матієнко-Зубенко Ірина Ігорівна,

к.е.н., доцент кафедри аудиту,

ДВНЗ «Київський національний економічний університет

імені Вадима Гетьмана»,

М. Київ, Україна

ДАНІ КЕРУЮТЬ ПРОФЕСІЄЮ АУДИТОРА

Цифрові технології — світовий тренд, якому присвячуються численні наукові дослідження, дискусії провідних практиків у різних сферах діяльності людини. Ця тенденція знайшла своє відображення і в бухгалтерському обліку та аудиті.

За даними Асоціації Сертифікованих Присяжних Бухгалтерів (АССА) [1] рушійною силою технологічних змін у аудиті є перехід до автоматизації, надшвидке зростання обсягів інформації, зміни бізнес-моделей клієнтів. Як наголошують фахівці, аудиторські перевірки повинні бути технологічно обґрунтованими для того, щоб продовжувати обслуговувати бізнес і проводити високоякісні аудити. Вже звична автоматизація аудиторських процедур, яка базується на використанні, наприклад, Microsoft Excel, CaseWare та іншого програмного забезпечення, дозволяє значною мірою економити час аудиторської перевірки, зменшує кількість помилок та обсяги ручної роботи.

Крім цього, в практиці провідних аудиторських компаній вже використовуються такі цифрові технології, як аналітика даних (*Data analytics* — *DA*), автоматизація роботизованих процесів (*Robotic Process Automation* — *RPA*), технологія розподіленого реєстру (*Distributed Ledger Technology* — *DLT*, *блокчейн*), штучний інтелект (*Artificial Intelligence* — *AI*), обробка природної мови (*Natural Language Processing* — *NLP*), машинне навчання (*Machine Learning* — *ML*), глибоке навчання (*Deep Learning* — *DL*), технологія дронів,